

Teatre per al gran públic

Joan Oliver volia la professionalització empresarial i actoral del món teatral per tal d'oferir unes temporades regulars que, al seu torn, li permeteren d'arribar al gran públic.

Coberta de la peça teatral 'Allò que tal vegada s'esdevingué' (1936), corresponent a la primera etapa dramàtica de Joan Oliver, quan es proposava de dinamitar els fonaments de l'alta comèdia burgesa. Joan Oliver va dir més d'una vegada que la seva gran vocació fou el teatre. L'anormalitat cultural i les circumstàncies polític-socials van impedir Joan Oliver de realitzar-se com a dramaturg i d'arribar al gran públic.

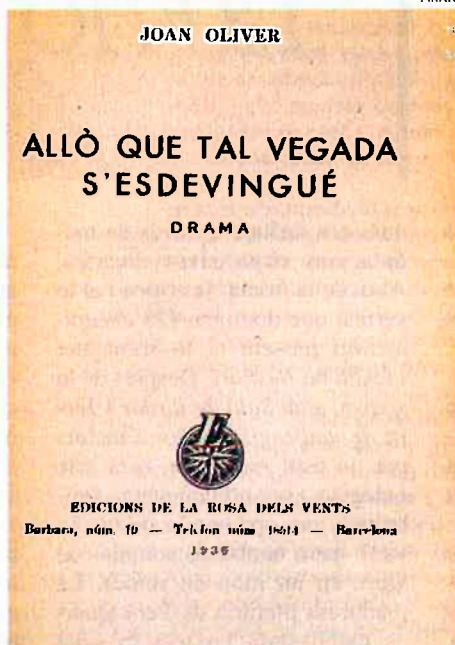
Arribar al gran públic, sembla que aquest va ser l'objectiu fonamental del Joan Oliver dramaturg i home de teatre, després del seu retorn de l'exili el 1948. I per això es va posar a treballar, amb totes les seues forces: per la normalitat teatral tant en l'escriptura dels seus textos i traduccions com en la seqüència productiva de l'espectacle. Això el va portar a buscar "la comunicabilitat"; a fer els seus textos més fàcils i entenedors, d'una lectura més ràpida i immediata. Tanmateix, el resultat fou exactament el contrari: la seua dramaturgia, en aquesta segona etapa de postguerra, sembla que no donarà res millor que *Ball robat* (1958), el públic, aquell gran públic amb què somiava, no va superar els habituals de l'ADB, i la seua obra més "popular" i representada, va continuar essent *Allò que tal vegada s'esdevingué* (1933), un text de la primera època d'abans de la guerra. D'aquesta manera, l'home que semblava el dramaturg més ben situat per reimpulsar el teatre dominat per la figura incontestable de Josep M. de Sagarra va acabar negant-se a si mateix i es va veure abocat a una situació sorprenent i contradictòria: rebaixar la solidesa i l'abast de la seua obra no li va proporcionar ni la regularitat de les estrenes ni la consolidació professional o l'acceptació social que desitjava; el públic li girava l'esquena i buscava incentius en unes altres propostes.

N'hi ha que atribueixen aquest "fracàs" a les terribles circumstàncies del moment, en ple franquisme i sense cap possibilitat real de consolidar un autèntic circuit professional. Però l'actitud o fascina-

ció de l'Oliver pel públic i el que hi va sacrificar també ens poden servir per qüestionar algunes actituds del nostre present, de les nostres circumstàncies actuals. En efecte, actualment sembla haver-se desfermat una autèntica guerra per fer públic en detriment d'ambicions de més risc o de més empena dramaturgica. I això no només en el teatre privat, sinó també en el

gramacions i els textos? Hi ha el gran públic o més aviat hauríem de parlar de públics diferents i diferenciats amb apetències i gustos i motivacions ben variats? És evident que el teatre no funciona sense uns consumidors, com tampoc no funcionen una editorial, uns grans magatzems o un museu; però paga la pena, en l'àmbit de la producció estètica, de plegar-se d'una manera tan incondicional a l'imperatiu d'aquest gran públic? Qui en determina els gustos i les tendències reals? Hi ha qui presumeix de tenir respostes i de saber allò que el públic vol. És una sort; jo, no. Jo solament puc dir, sense menysprear les opcions de ningú, que preferesc una obra coherent i arriscada, més enllà del favor immediat del gran públic o dels condicionaments del mercat sobre l'escriptura. No és una opció gaire de moda, ho sé; però què hi farem! Sempre he pensat que, tard o d'hora, una obra exigent acaba arribant al gran públic. Només cal tenir una mica de paciència i, en lloc de plegar-se incondicionalment als capritxos o la voracitat immediata i abstracta d'"el públic", acompanyar la gent (els públics) en la recerca d'una altra mirada sobre les relacions humanes, les coses i el món. La resta, ja vindrà. I el testimoni de Joan Oliver, amb tot allò que té de força utòpica, d'errors i de troballes, m'incita a prosseguir pensant-hi i a convidar-vos, en el seu centenari, a reflexionar sobre la seua figura, però sobretot sobre el nostre present i el nostre teatre. Li ho devem, perquè, si es va equivocar, va ser també per nosaltres.

Manuel Molins

teatre públic. En el cas valencià és evident que l'empresa pública actual es comporta, generalment, com un empresari privat no gaire arriscat, ni imaginatiu, ni emprenedor, i de vegades en oberta competència deslleial amb la petita empresa teatral privada, programant productes que "el gran públic" sembla disposat a consumir, com ara un espectacle aparentment antipujolista dels Joglars.

Però què significa, al capdavall, el públic? Què és això que amb tanta freqüència determina les pro-